

Don Kihot

1. *Zivljenjepis:*

Rojen je bil v prvih dneh oktobra leta 1547 v mestecu Alcala de Henares blizu Madrida, v revni družini podeželskega zdravnika. Doma in v Madridu je hodil v latinske šole, se kot 22-letni mladenič pridružil nekemu kardinalu in potoval z njim po Italiji. Da bi si utrl pot v življenje, je v Neaplju, ki je bil tedaj pod Španijo, oblekel vojaško suknjo. Večkrat in hrabro se je odeleževal bojev. Bil je dvakrat ranjen. Leva roka mu je za vse življenje ostala pohabljena.

Po petih letih je 30-letni Cervantes del slovo vojaščin in se vkrca na ladjo, ki naj bi ga ponesla domov. Toda ladjo so napadli alžirski gusarji, potnike, med njimi tudi Cervantesa in njegovega brata, odpeljali v sužnost. V sužnosti je ostal pet let, ker doma niso mogli zbrati dovolj denarja, da bi ga odkupili. Ko se je po **tih** hudih letih slednjič le vrnil v domovino, ga je čakalo bridko razočaranje: njegovo hrabrost in vojaške zasluge so že zdavno pozabili, oče mu je bil umrl, revna mati pa sinu tudi ni mogla pomagati. Vnovič je stopil v vojsko in sel na Portugalsko. Po treh letih se je odpovedal vojaškemu stanu. Hotel se je posvetiti le pisateljstvu. Napisal je Galatejo-idilični pastirski roman po tedanji modi, ki pa mu ni prinesel ne slave ne denarja. Ubadal se je z revščino, pisal in živel od priložnosti zslužkov. Slednjič je le dobil skromno državno službo kot dvčni izterjevalec. V tej slabo plčani in neprijetni službi je deset let križaril po Andaluziji, bil vmes še krivično obtozen umora in nekaj časa zaprt.

In prav v ječi je Cervantes zasnoval prvi del »Bistroumnega plemiča Don Kihota iz Manče«, ki je nato leta 1605 izšel v Madridu. Pisatelj je bil tedaj star že osemindeset let: Knjiga mu je prinesla slavo in priznanje, toda revščino in nadloge je trpel še naprej, vse do smrti. Leta 1615 je izšel drugi del »Don Kihota«, naslednje leto, 23. Aprila 1616 pa je Cervantes umrl.

2. *Obnva Don Kihota:*

Nekje v Španiji, v kraju Manči je živel obubožan plemič, katerega pravega imena ne ve nihče prav natančno. V hiši je imel gospodinjo, ki je bila že kar precej v letih, imel pa je tudi nečakinjo, ki še ni dopolnila dvajset let. Ta naš plemič pa je bil kar velikokrat brez dela, zato je v njegovem prostem času prebiral viteške knjige in se v njih tako zatopil, da je pozabil na lov, na kmetijo, kratka na vse. Na povesti o hrabrih vitezih je bil tako nor, da je kmalu prodal večino njegove zemlje in za ta denar nakupil vse knjige kar se jih je pač v tistih časih dalo dobiti. Bral ja dan za dnem ter noč za nočjo. Ko pa je bil že popolnoma ob pamet, se mu je porodila najbolj neumna misel, kar bi si jih kak norec lahko izmislil. Prišel je namreč do tega, da bo še sam postal popotni vitez, da bo maščeval vsakršne krivice in si s tem pridobil sloves in njegovo ime ne bo nikoli umrlo. Hitro je odšel v prostor, kjer je imel shranjeno orožje in ostalo vojaško opremo, ki so jo uporabljali že njegovi predniki. Poiskal si je še primerno viteško čelado (šlem), ker pa ni imela pasu, s katerim bi si to čelado lahko trdno privezal okrog vratu, je poiskal par trakov, jih zvezal in si jih zavozljal okrog svojega vratu. Nato je poiskal še sulico, ki pa je bila napol zlomljena in rjasta. Don Kihot jo je za silo popravil, jo naostril in jo nato iz vseh kotov ogledoval. Po tem dobro opravljenem delu pa se je Don Kihot spomnil še na eno nadvse pomembno stvar, brez katere vitez skorajda ne bi mogel postati. Pomislil je namreč na svojega konja. Nekaj časa je premišljeval, kakšno ime naj bi mu dal, po kratkem premisleku

pa je svojega konja krstil za Rosinanta. Ko je tako po svoji volji dal ime njegovemu konju, ga je sklenil dati še sebi. Premišljeval je osem dni, nazadnje pa se je krstil za Don Kihota iz Manče (od tam je namreč prihajal). Ko je postoril vse kar je bilo potrebno storiti mu je ostalo samo še to, da si izbere žensko v katero so bo zaljubljen. Don Kihot je pomislil na dekletke, ki je bil nekoč zaljubljen vanjo, vendar tega dekleta ni nikoli izvedelo. Živela je v sosednji vasi, nedaleč proč od Don Kihotovega doma, ime pa ji je bilo Aldonza Lorenzo. Krstil jo je za Dulsinejo Toboško, ta vzdevek pa ji je prisadil zaradi tega, ker je bila doma v vasi Tobos.

Tako se je nekega dne Don Kihot le odpravil na pot, s seboj pa je vzel vso kramo, ki jo je pripravljaval prejšnjih nekaj tednov. Jezdil je že kar nekaj časa, ko je naposled prispel do neke krčme, za katero si je mislil, da je grad. Krčmar ga je zagledal in ga pozdravil. Don Kihot je mislil, da je krčmar slavni graščak, njegovi služkinji pa sta bili zanj, kakor dve princesi. Don Kihot je vse prav vljudno pozdravil in krčmarja ponižno poprosil za prenočišče. Krčmar mu je povedal, da brez denarja prenočišča ne more dobiti. Don Kihot se je odločil, da bo prenočil kar na prostem, Svojega konja in svoje orožje pa bo budno opazoval vso noč. Ko je tako Don Kihot odložil svoje orožje pri vodnjaku in ob njem hodil gor in dol je prišel nič hudega sluteč pastir, ki je hotel napojiti svojo čredo. Pastir je odmaknil Don Kihotovo orožje, da bi lahko prišel do vode za svojo žejno živino, ko pa je Don Kihot zagledal nedolžnega pastirja, se mu je zazdelo da mu kraje orožje, zato se je z vse silo zapodil vanj in ga treščil s sulico pa glavi. Pastir je obležal, Don Kihot pa si je domišljjal kakšno plemenito dejanje je storil, ker je prijel roparja na delu. Prav nekaj podobnega pa se je dogodilo pastirju, ki je prišel pol ure zatem, le da jih je slednji bolj skupil od prejšnjega. Ko je krčmar vse to izvedel je zaprosil Don Kihota naj gre v hlev in tam zaspi, zjutraj pa naj odide prej kot bo mogoče. Don Kihot se je strinjal in odšel. Sredi noči pa se je Don Kihot spomnil, da spi pri slavnemu graščaku, ki bi ga lahko povitezil. Don Kihot ga je zaprosil, mož pa je storil vse kar je Don Kihot hotel, samo da bi tem hitreje odšel. Don Kihot je ob zori ves srečen pozdravil krčmarja ter se odpravil na pot.

Po nekaj urah Naporne ježe je Don Kihot prispel do nekega pašnjaka, kjer je že od daleč videl dve postavi, ki pa ju ni mogel prav dobro razločiti. Ko je prišel bliže je videl, kako je nek skopušni posestnik privezal nedolžnega fanta k drevesu in ga pretepal. Don Kihot je posestnika ogovoril in ga vprašal zakaj to počne. Kmet mu je odgovoril, da je ta fant izgubil nekaj njegovih ovac, fant pa je to odločno zanikal, ter pripomnil, da mu gospodar že sedem mesecev ni plačal opravljenega dela. Don Kihot se je razjezil in kmetu ukazal naj fantu takoj odplača, kar mu je bil dolžan. Kmet je obljubil, da bo storil vse kar mu je naročil in da s fantom ne bo ravnal grdo. Don Kihot je ponosen na svoje hrabro dejanje zajahal konja in odjezdil proč. Ko pa je kmet videl, da je Don Kihot že daleč proč je fanta premikastil, kot še nikoli prej.

Po nekaj urni hoji pa je don Kihot prišel do razpotja, ki se je cepilo na štiri ceste. Don Kihot je nekaj časa premišljeval, po kateri poti naj odide, v tem pa je zagledal, da se mu bližajo trgovci na konjih, za katere je menil, da so popotni vitezi. Postavil se je na sredo ceste in jih počakal. Ko so se približali, jim je povedal, da je on Don Kihot iz Manče in da se morajo iti pokloniti njegovi gospe Dulsineji Toboški. Trgovcem je bilo malo mar za don Kihota, zato je eden izmed njih izrekel nekaj grdih besed čez Dulsinejo. Don Kihot se je tako razsrdil, da je dvignil kopje in se zapodil proti temu trgovcu. Vse to bi se lahko še slabo končalo, če se njegov konj Rosinant med tekom ne bi spodtaknil in padel. Don Kihot se je skotalil pa griču navzdol in se tako poškodoval, da se ni mogel niti premakniti. Ob tem je preklinjal čez trgovce, zato ga je eden od njih še pošteno premikastil. Nato so trgovci odšli, Don Kihota pa je

čisto pa njegovi sreči našel nek prijatelj, ki je bil doma iz iste vasi, kot Don Kihot. Položil ga je na svoj voz in ga odpeljal domov. Ko je Don Kihotova gospodinja izvedela, da se je vrnil, je ukazala zazidati sobo, kjer je imel viteške knjige, tako da jih ne bo našel. Don Kihot je nekaj dni počival, potem pa se je odpravil na ponovno potovanje za prigodami. Pred tem je še pregovoril nekega prijatelja z imenom Sanča Panso, naj gre z njim in naj postane njegov oproda. Obljubil mu je tudi, da bo zanj osvojil kak velik otok in mu ga dal za vladanje. Sanča Panso je Don Kihotu zaupal, zato je hitro pripravil njegovega osla za potovanje. Tako sta se skupaj odpravila na potovanje za številnimi prigodami. Nekaj časa sta jezdila, ko sta pispela do polja, na katerem je bilo ogrmno mlinov na veter. Don Kihot je menil, da so to velikani in da so zlobni. Sančo Pansa mu ni upal ugovarjati, zato se je Don Kihot divje pognal prvemu mlinu naproti. Ravno takrat pa je zapihal močan veter, zato se je vetrnica zavrtela, Don Kihot pa je zagnalo daleč po polju. Sančo Pansa je odhitel proti svojemu gospodarju, da bi mu pomagal, vendar Don Kihot mu je rekel, da si zna pomagati tudi sam. Nato je spet le s težavo splezal na njegovega konja in odjezdila sta dalje. Ko sta tako jezdila nekaj časa, so Don Kihotu bolečine popustile, Sančo Pansa pa še vedno ni razumel, zakaj je njegov gospodar napadel mline na veter. Med tem razmišljanjem pa je prišla njima naproti velika kočija, v kateri je sedelo lepo dekle. Don Kihot je mislil, da je to ugrabljena kraljična, zato se je postavil na cesto in kočijo ustavil. Videl je, da je v kočiji zraven princese sedel grd možki, ki je bil oborožen s sulico. Don Kihot ga je izzval na dvoboj. Rekel mu je, da če ga premaga, se bo moral iti pokloniti Dulsineji Toboški in da bo moral spustiti to lepo dekle, čene pa lahko z njo stori kar hoče. Ostale žene so se Don Kihota zelo prestrašile, zato so stekle na polje in le od daleč opazovale dvoboj. Don Kihot je Biskajca premagal, zato je bil zelo vesel in ponosen nase, ker je mislil, da je oprvil še eno obro delo. Tako sta Sančo Pansa in njegov gospodar odjezdila dalje. Po nekaj urni ježi sta prispela do lepega travnika, kjer je Don Kihot izpustil svojega konja na pašo. V tem pa so prišli Jangveški mezarji s svojimi kobilami, ki so jih tam pasli skoraj vsak dan. Te kobile so se zapodile v Rosinanta in mu strgale sedlo, tako da je ostal čisto gol. Nato se je Rosinant zapodil med kobile, ko pa so to zagledali Jangveški mezarji so prihiteli s palicami in ubogega Rosinanta pobili na tla. Don Kihot je vse to videl, zato se je hudo razjezil. Pograbil je svoje kopje in se pognal med mezarje. Ti so ga po hitrem postopku spravili na tla in ga pretepli. Po vsem tem so zbrali skupaj vse njihove kobile in odšli. Don Kihota je Sančo Pansa pobral in ga položil čez njegovega osla. Odpravila sta se po poti naprej, med hojo pa sta govorila o neuspehu, ki sta ga doživela danes v boju z Jangveškimi mezarji, za katereje Don Kihot menil, da so vitezi. Kmalu pa sta prispela do krčme, ki je bila še kar čedna in urejena. Don Kihot je pomislil, da bi to lahko bil grad, v to pa je še bolj verjel, ker ga je krčmar tako lepo sprejel. V krčmi je bilo tudi nekaj deklet, ki so mu obvezale rane, ki jih je dobil med bojem z mezarji. Don Kihotu je krčmar povedal, da lahko prespi na podstrešju, vendar bo moral prenočišče plačati. Don Kihotu za plačilo ni bilo mar, saj je mislil, da popotnim vitezom prenočišča ni treba plačevati. Zvečer se je Don Kihot lepo namestil in že skoraj zaspal, ravno takrat pa je prišla ženska, za katero je menil, da je princesa. Prijel jo je za roko, ker je mislil da je namenjena k njemu, vendar je prišla k gostu, ki je ležal v isti izbi zraven Don Kihota. Ta možakar se je razjezil in Don Kihota premikastil, sam pa je odšel iz izbe. Zjutraj sta se Don Kihot in Sančo Pansa že zgodaj pripravila za odhod, takrat pa se je zbudil tudi krčmar, ki je od njiju zahteval plačilo. Don Kihot je krčmarju povedal, da je popotni vitez in da prenočišča ne bo plačeval. Nato je odjezdil in bil je že daleč proč, ko je za njim prihitel tudi Sančo Pansa, ki se je

komaj izmuznil krčmarjevim pomočnikom, ki so ga terjali za plačilo. Tako sta naša dva popotnika odjezdila naprej.

Don Kihot je nato Sanču Pansi pripovedoval o mnogih dogodivščinah, ki so jih popotni vitezi doživeli, čeprav jih je Sančo Pansa le malo razumel. Začelo se je temniti, zato sta Sančo Pansa in Don Kihot poiskala primeren prostor za prenočišče. Utaborila sta se pri studencu, ki je bil kar velik, predvsem pa zelo bučen. Kar naenkrat pa sta zaslišala neko čudno udarjanje, ki ni prihajalo od daleč. Don Kihot se je hrabro odločil, da bo sam preveril od kje vse to prihaja. Sančo Pansa ga je komaj prepričal, da je ostal, saj ga je bilo zelo strah. Zjutraj sta se skupaj napotila, proti kraju, od kjer so prihajali ti čudni zvoki. Sančo Pansa je bil ves trd od strahu, medtem ko je njegov gospodar pogumno silil naprej proti kraju, ki se jeima je zdel tako gorzen. Ko pa sta zagledala, česa sta se tako prestrašila, sta se oba začela glasno krohotati. Bile so namreč suknarske valjalnice, v katerih je enakomerno udarjalo šest stop. Don Kihot in njegov oproda sta se še nekaj časa smejala, ko sta videla, da je vse hudo minilo, potem pa sta se odpravila dalje. Po nekaj urah naporne ježe je Don Kihot zagledal moža, ki je imel na glavi pozlačeno skledo, ki si jo je dal na glavo zaradi hude pripeke, ta pa se je na soncu tako svetila, da je Don Kihot mislil, da je to najboljši šlem na svetu. Trdno se je odločil, da si ga bo izbral, pa čeprav bo moral tvegati življenje zanj. Nato se je zapodil proti nedolžnemu človeku, ta pa se ga je tako ustrašil, da je izpustil skledo na tla, sam pa je zbežal stran, kolikor so ga le nesle noge. Don Kihot si je to skledo poveznil na glavo, čeprav se mu je zdelo, da je le malo prevelika. A se je potolažil, saj se je spomnil, da bi lahko imel vitez, za katerega je bila ta čelada narejena, zelo veliko glavo. Tako sta odjezdila naprej. Bližala sta se velikemu travniku, ko je Don Kihot že v daljavi zagledal kar precej dolgo kolono ljudi, ki so bili zvezani z verigami. Odločil se je, da bo odšel bliže in vprašal, kaj se dogaja. Vojak mu je povedal, da so to sami zločinci, ki jih peljejo na usmrtitev, zaradi njihovih kaznivih dejanj. Zločinci so to zanikali in vsi skupaj začeli trditi, da niso zakrivili ničesar. Don Kihot je njim verjel bolj, kot pa vojakom, povrhu tega pa je bil od dobri vitez, ki je moral pomagati nedolžnim ljudem. Prav nahitro jim je razvezal verige, tako so vsi skupaj premagali nekaj vojakov, ki so jih stražili. Don Kihot je mislil, da se mu bodo ti zločinci zahvalili, za to kar je storil, vendar so nato še njega pretepli in okradli, zatem pa so zbežali vsak na svojo stran. Don Kihot ni razumel ničesar, sicer pa je bil tako ali tako preveč šibak in utrujen.

Sančo Pansa ga je potolažil in skupaj sta odšla dalje. Prispela sta v Sierro Moreno, kamor je Don Kihot iz neznanega razloga že nakaj časa hotel priti. Ko je zagledal vse te gore in skalovja je pomislil, da ga tukaj sigurno čaka, kakšna pustolovščina. Sančo Pansa se je zelo čudil, ko je videl svojega gospodarja, kako pleza po visokih stenah proti vrhu. Ko sta prišla do točke, od kjer nista mogla naprej zaradi prevelikga klanca je Don Kihot popolnoma obupal. Sanču je rekel, da bo ostal tam dokler ne bo umrl, saj si je mislil, da je on najnesrečnejši vitez, kar jih je kdaj živelo. Sančo ga je hotel odpeljati nazaj v dolino iz teh vrhov, vendar Don Kihota na noben način ni mogel prepričati, da bo odšel z njim. Don Kihot je napisal še pismo, ki je bilo namenjeno Dulsineji Toboški in ga izročil Sanču Pansi ter mu naročil, naj ga ji izroči prej ko bo mogoče. Sančo je nato ves potr odšel. Med potjo pa je kot po naključju srečal nekaj ljudi iz njegove vasi in jim povedal vso zgodbo. Ti so z zvijačo spravili Don Kihota domov. Don Kihot je bil en mesec doma, zatem pa je Sančo Pansa spot prepričal in skupaj sta odšla novim dogodivščinam naproti. Najprej pa sta odšla k Dulsineji v Toboso. Odpravila sta se sredi noči, da ju ne bi kdo videl, vendar nihče od njiju ni vedel kje ta gospa stanuje, zato sta počakala do jutra. Sančo pa je zjutraj iztuhtal zvijačo, s katero bo Don Kihota prevaral. Sančo je Don Kihotu

povedal naj se skrije v grmovje izven mesta, sam pa je odšel v mesto in tam našel tri dame, ki so bile kar primerne, za to zvijačo. Povedal jim je vso zgodbo in te so rekle, da mu bodo rade pomagale. Odpeljal jih je do Don Kihota, ki je bil ves blažen, ko mu je Sančo povedal, da je srednja med njimi Dulsineja, ostali dve pa njeni služabnici. Don Kihotu so se zdele vse tri bolj kot kakšne kmetice, vendar je Sanču Pansi verjel na besedo. Priklonil se je Dulsineji in ji pripovedoval o mnogih dobrih delih, ki jih je storil zanjo. Po nekaj minutnem pogovoru jo je pozdravil in nato je odšla. Sančo je bil vesel, da se je vse dobro izteklo, Don Kihot pa je bil prav tako vesel, saj je mislil, da svoje gospe ne bo nikoli srečal. Po tem dogodku si je Don Kihot nabral novih moči in z Sančem Panso sta odpotovala v Barcelono.

Že sta videla od daleč mesto, ko je jima prišlo naproti veliko ljudi, ki so vedeli za njiju in za Don Kihotovo norost. Don Kihotu so se priklanjali in ga povabili v mesto. Don Kihot je bil zelo počaščen, saj je mislil, da je končno postal slaven popotni vitez. Prispeli so v mesto, kjer se je Don Kihotu nekaj časa kar lepo godilo, le otroci so se mu nenehno smejali in ga zafrkavali. Nekega jutra pa se je Don Kihotu pripetilo nekaj neverjetnega. Sprehajal se je po plaži. Ko je pred seboj zagledal čisto pravega viteza, ki ga je izzval na dvoboj. Don Kihotu je povedal, da če ga premaga mora oditi domov in ostati doma vsaj eno leto, če pa zmaga on, lahko ostane popotni vitez kolikor časa hoče. Vitez je Don Kihota premagal, zato se je Don Kihot osramočen pobral in odšel proti domu. Vitez je nato ljudem povedal, da je bil on Don Kihotov najboljši prijatelj in zato ker je izvedel za njegovo norost, se je odločil, da ga bo poskusil odpeljati nazaj domov, kjer se bo lahko spametoval. Don Kihot je bil doma že kar dolgo, naposled pa je hudo zbolel. Sklical je vse njegove prijatelje in sorodnike ter jim povedal, da bo kmalu umrl in zato je hotel napisati oporoko. V tej njegovi bolezni pa se je tudi spametoval. Spomnil se je, kdo pravzaprav on je in tega je bil neznansko vesel. Ukazal je njegovim prijateljem naj vse viteške knjige, ki jih bodo lahko dobili sežgejo, da se ne bi ta norost prijela še katerega od njih in mu prinesla toliko nesreč in žalosti. Sanču je še povedal, da je bil njegov zelo dober prijatelj in se mu zahvalil ter mu podaril nekaj živali, ki mu jih je obljubil že preden se je spametoval. Nato je župnik opravil vse potrebne zakramente, Don Kihot pa je preklel vse viteške knjige in prav lepo krščansko umrl.

Tako se je torej končala zgodba o hrabrem vitezu in Manče.

3.Opis glavne osebe Don Kihota:

Je sicer izmišljen, literarni junak, toda po nekaterih svojih lastnosti, čeprav so plod njegove norosti-npr. Selpi, platonični, zvesti ljubezni do Dulsineje, neupogljivem idealizmu, neomajni veri v lastno resnico-je tako resničen, da nam pomeni enega tistih večnih, nespremenljivih značajev, kot je npr. Hamlet. Skupaj s Sančem predstavljata dva ekstremna človeška tipa: idealista in realista.

Don Kihot je ves zagledan v preteklost, v viteške ideale, toda da se v resničnem svetu sploh ne znajde. Karkoli stori, je neumnost in se zdi v takratnih razmerah noro, zato ker je pač zastarelo. Je norec, vendar take vrste, da vzbuja spoštovanje. V začetku je optimističen, pol idealizma, pa tudi komičen. V drugem delu postane bolj pasiven in zaradi tega vedno manj komičen. Njegove avanture so vedno bolj mučne, njegov lik postaja tragičen.

Don Kihot je bolj tragičen kot komičen lik: dobre misli in dela se mu največkrat sprevržejo v zlo zanj ali za druge. Junak sveta iz knjig v stvarnosti ni našel. Izgubil je iluzije, sanjski svet se mu je podrl.

Nesmiselne avanture norega viteza kmalu niso več smešne; postajajo mučne. Za norim delovanjem don Kihota namreč slutimo smrtno resnobo.

4. Ideja:

Ideja romana je v skledu z avtorjem namenom-je kritika viteških romanov kot nekoristne, nizke literature, namenjene samo zabavi in vzbujanju škodljive fantazije, ki lahko človeku zmeša pamet. Ocena dela je prav dobro (4).